

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО”
(НІМЕЦЬКА МОВА)

(для бакалаврів
філологічних спеціальностей)

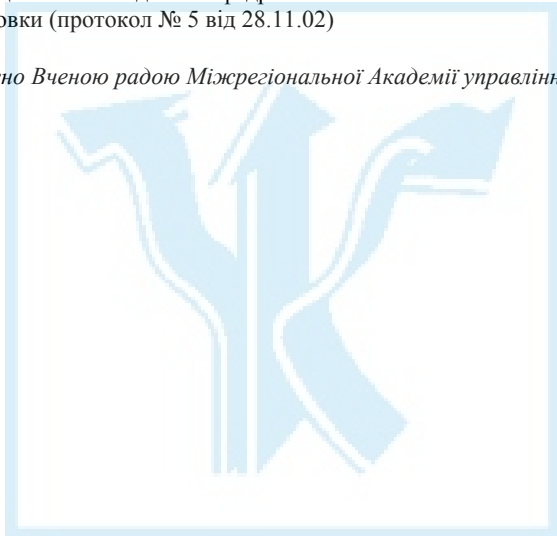
МАУП

Київ 2004

Підготовлено кандидатом філологічних наук, доцентом *В. О. Олійником*

Затверджено на засіданні кафедри іноземних мов загальноосвітньої підготовки (протокол № 5 від 28.11.02)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Олійник В. О. Навчальна програма дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (німецька мова) (для бакалаврів філологічних спеціальностей). — К.: МАУП, 2004. — 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (німецька мова), вимоги до самостійної роботи студентів, форми поточного та підсумкового контролю, вимоги до іспитів і бакалаврських робіт, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2004

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підхід до мови як нового коду сприяє оволодінню лише її комунікативною функцією, тоді як вивчення культури має велике загальноосвітнє, виховне і гуманістичне значення. Ознайомлення з новою культурою дає змогу краще усвідомити як культурне оточення кожної людини, так і багатогранність та єдність людства загалом. Німецька мова як і будь-яка інша тісно пов'язана з історією народу, його сучасним життям, культурою.

Пропонований курс покликаний через поглиблене вивчення мови як основної ознаки нації і втілення національної культури та німецьких реалій сприяти оволодінню системою ідей і поглядів, що відбиті у значенні окремих мовних одиниць, пробудити повагу і любов до країни, мова якої вивчається. Мову як майбутній фах неможливо вивчати без урахування тих її значень і особливостей функціонування, які реально властиві носіям мови і необхідні для повноцінного спілкування з ними. Для перекладача мова повинна засвоюватись одночасно з культурою, яка має стати дисципліною-спільником при вивченні мови, тому що переклад потребує значного обсягу фонових знань при відтворенні німецького тексту. Курс “Лінгвокраїнознавство” має забезпечити знання, які дають змогу користуватися мовою як засобом спілкування в тому готовому вигляді, в якому вона входить у схему особистісних і соціальних відносин (звичаї, обов'язкові правила, усталені норми поведінки). Порівняння відповідних лінгвоетнокультурних норм рідної мови і мовлення з іноземною мовою, що вивчається, має забезпечити адекватний двобічний переклад.

Мета курсу “Лінгвокраїнознавство” — ознайомити студентів-перекладачів із сучасною німецькою дійсністю через мову, сприяти оволодінню ними системою притаманних народу — носію мови ідей і поглядів, знання яких необхідні для повноцінної комунікації і практики перекладу.

Завдання курсу:

- озброїти студентів знаннями про сучасну дійсність і культуру німецькомовних країн;
- навчити студентів володіти мовним матеріалом лінгвокраїнознавчого мінімуму із соціально-побутової, соціально-культурної та ділової сфери спілкування;
- навчити студентів принципам семантизації безеквівалентної та фонові лексики, а також принципам її перекладу;

- навчити студентів іншомовній компетенції, компонентам культури мовленнєвого спілкування (національний мовленнєвий етикет) і засобам їх адекватного перекладу в певній номенклатурі комунікативних ситуацій;
- озброїти студентів знаннями невербальних мов:
 - невербальні засоби спілкування, які в поєднанні з вербальними створюють єдине висловлювання;
 - невербальні засоби спілкування, які супроводжують мовлення;
 - інформативні невербальні засоби, які підміняють висловлювання і при цьому передають його значення;
- ознайомити студентів з найпоширенішими афористичними одиницями сучасної німецької мови, сформувати в них навички їх перекладу та трансформації;
- навчити студентів володінню зразками мови політики, бізнесу, засобів масової інформації та реклами і вмінню розпізнавати й перекладати їх у різних ситуаціях спілкування;
- ознайомити студентів із субкультурними ознаками та основними мовними особливостями різних ареалів поширення німецької мови (Німеччина, Австрія, Швейцарія, Люксембург), регіоналізмами та діалектами.

На семінарських/практичних заняттях студентам прищеплюються навички оволодіння лінгвоетнокультурними засобами усномовленнєвої комунікативної компетенції та її адекватного двобічного перекладу. Останнє зумовлює необхідність створення у певний спосіб відібраних, градуйованих за складністю та організованих у межах інтегративно-блокових циклів одиниць лінгвокраїнознавчого характеру для формування компетенції щодо перекладу їх у відповідних комунікативних ситуаціях. Створення цих циклів у вигляді вправ сприятиме формуванню лінгвокраїнознавчо зумовлених навичок вербальної і невербальної іншомовної комунікативної компетенції й використанню її в перекладацькій практиці. Останнє передбачає оволодіння студентами здатністю використовувати специфічні для певної мови засоби спілкування, що сприятиме регулюванню мовленнєвої поведінки згідно з нормами, прийнятими в певній мовній спільності, і адекватному їх відтворенню у двобічному перекладі.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни
“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО”
(НІМЕЦЬКА МОВА)

№ пор.	Назва теми
1	Лінгвокраїнознавство
2	Німеччина. Загальна характеристика
3	Німецькі федеральні землі
4	Населення ФРН
5	Німецькомовний світ
6	Державний устрій Німеччини
7	Німеччина у світі
8	Економіка Німеччини
9	Соціальна політика ФРН
10	Суспільство
11	Освіта і наука
12	Культура Німеччини

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни
“ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО”
(НІМЕЦЬКА МОВА)

Практичні заняття

Тема 1. Лінгвокраїнознавство

Мета: ознайомити студентів з основними поняттями лінгвокраїнознавства.

Питання для обговорення

1. Предмет і завдання курсу.
2. Основні поняття курсу: фонова інформація; кумулятивна функція мови; культурний компонент змісту слова.

Література [1; 2; 5; 17; 18; 22; 30]

Тема 2. Німеччина. Загальна характеристика

Мета: ознайомити студентів із загальною характеристикою Німеччини.

Питання для обговорення

1. Географія і історія країни.
2. Сучасне становище країни.
3. Мовні одиниці, що відбивають географічні реалії Німеччини.
4. Відбиття історії Німеччини в мовних одиницях.

Література [4; 10; 16; 20; 26; 27; 29]

Тема 3. Німецькі федеральні землі

Мета: ознайомити студентів з федеральною структурою Німеччини.

Питання для обговорення

Мовні реалії до теми.

Література [10; 16; 24]

Тема 4. Населення ФРН

Мета: ознайомити студентів з характеристикою населення Німеччини.

Питання для обговорення

1. Регіональні відмітні ознаки.
2. Інтегровані національні групи.
3. Політика щодо іноземних громадян.

Література [10; 17; 18; 22; 24; 27]

Тема 5. Німецькомовний світ

Мета: ознайомити студентів з німецькомовними країнами.

Питання для обговорення

1. Швейцарія, Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн.
2. Мовна ситуація в кожній з цих країн.
3. Форми буття сучасної німецької мови.

Література [4; 9; 19; 20]

Тема 6. Державний устрій Німеччини

Мета: ознайомити студентів з державним устроєм Німеччини.

Питання для обговорення

1. Конституція і право.
2. Конституційні органи.
3. Федералізм і самоврядування.
4. Виборча система. Партії у ФРН.
5. Система правопорядку.
6. Держава і громадяни.
7. Мовні реалії до теми.

Література [6; 10; 15; 19; 20]

Тема 7. Німеччина у світі

Мета: ознайомити студентів з положенням Німеччини у світі.

Питання для обговорення

1. Основні риси зовнішньої політики.
2. Відносини із західними державами.
3. Угоди зі східними сусідами.
4. Німеччина і країни, що розвиваються.
5. Членство в ЄС, НАТО, ОБСЄ, ООН.
6. Зовнішня культурна політика Німеччини.

Література [10; 16; 18; 22; 25; 26]

Тема 8. Економіка Німеччини

Мета: ознайомити студентів з економікою Німеччини.

Питання для обговорення

1. Основні промислові підприємства ФРН.
2. Розбудова сільського господарства.
3. Ринок праці.
4. Охорона навколишнього середовища.
5. Фінансова і банківська система.
6. Зовнішня економіка.
7. Відбиття економічного розвитку Німеччини в мові.

Література [10; 19; 26; 30]

Тема 9. Соціальна політика ФРН

Мета: ознайомити студентів з соціальною політикою Німеччини.

Питання для обговорення

1. Соціальна політика Німеччини.
2. Соціальне забезпечення.
3. Охорона здоров'я.

Література [10; 24; 27]

Тема 10. Суспільство

Мета: ознайомити студентів з особливостями суспільства Німеччини.

Питання для обговорення

1. Жінка і суспільство.
2. Молодь у Німеччині.
3. Спорт. Дозвілля.
4. Товариства, спілки і громадські ініціативи.
5. Церква і релігійні громади.
6. Засоби масової інформації і громадська думка. Преса. Радіомовлення і телебачення.
7. Мовні реалії до теми.

Література [10; 19; 20; 24; 27]

Тема 11. Освіта і наука

Мета: ознайомити студентів із системою освіти і науки Німеччини.

Питання для обговорення

1. Школи.
2. Професійна освіта.
3. Вищі навчальні заклади.
4. Наука і наукові дослідження.
5. Мовні реалії до теми.

Література [8; 19–21; 30]

Тема 12. Культура Німеччини

Мета: ознайомити студентів з особливостями культури Німеччини.

Питання для обговорення

1. Культурне розмаїття.
2. Література.
3. Стародавні народні звичаї, повір'я, традиції, легенди, свята і їх відбиття у мові.
4. Національний характер німців.
5. Образотворче мистецтво.
6. Музичне життя.
7. Театр, кіно, фестивалі.
8. Мовні реалії в галузі культури.

Література [10; 17–20; 22; 24]

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Вагомим компонентом фундаментальної підготовки студентів є активне запровадження в систему академічної освіти самостійної теоретичної і практичної роботи студентів методичних рекомендацій для написання наукових рефератів і бакалаврських робіт, а також бібліографічних покажчиків наукової, науково-методичної і художньої літератури.

Самостійна робота передбачає:

- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання ситуаційних завдань і вправ у позааудиторний час;
- підготовку до обговорення окремих питань;
- підготовку доповідей і рефератів німецькою мовою;
- самостійне вивчення окремих питань тем курсу;
- огляд рекомендованої літератури німецькою мовою.

ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи і форми поточного контролю знань студентів індивідуальні, здійснюються у вигляді бесід, дискусій, тестів, індивідуальних і фронтальних опитувань.

Велике значення у процесі викладання курсу має аналіз знань і вмінь студентів після здійснення поточного, граничного та підсумкового контролю. Співвідношення показників дає змогу скоригувати методи і форми навчальної роботи, застосувати відповідні заходи оптимізації навчального процесу.

Поточний контроль знань здійснюється щомісяця шляхом тестування студентів за вивченими темами курсу. Підсумковий контроль знань здійснюється в кінці семестру за умови наявності позитивних оцінок поточного контролю у вигляді письмового іспиту.

Екзаменаційна картка складається з двох теоретичних питань і практичного завдання:

- читання і переказ тексту відповідного напрямку;
- пояснення окремих термінів;
- бесіда на запропоновану тему курсу.

ВИМОГИ ДО ІСПИТІВ І БАКАЛАВРСЬКИХ РОБІТ

За допомогою іспиту перевіряються здобуті знання з дисципліни, вміння визначати контекст тексту, коментувати його лексико-граматичні особливості й засоби їх відтворення в перекладі, пояснити стратегію перекладацького рішення в різножанрових текстах.

Бакалаврські роботи з лінгвокраїнознавства мають на меті контроль знань з дисципліни, перевірку вміння критично осмислювати наукову літературу, розкрити вибрану тему, логічно та лінгвістично грамотно викладати власні думки, розглядати актуальні проблеми лінгвокраїнознавства, що недостатньою мірою висвітлені в наукових працях.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет лінгвокраїнознавства.
2. Основні поняття курсу: фонові інформація, кумулятивна функція мови.
3. Культурний компонент змісту слова.
4. Німеччина. Географія і історія країни.
5. Ландшафт і клімат Німеччини.
6. Особливості розвитку Німеччини в період феодалізму (XI–XV ст.).
7. Реформація в Німеччині. Мартін Лютер.
8. Період абсолютизму в Німеччині.
9. Німеччина в 1815–1847 рр. Революція 1848 р.
10. Об'єднання Німеччини й утворення Німецької Імперії в 1871 р.
11. Німеччина після Першої світової війни. Веймарська республіка.
12. Період диктатури націонал-соціалізму (1933–1945 рр.).
13. Німеччина у Другій світовій війні.
14. Наслідки поразки Німеччини у Другій світовій війні.
15. Ялтинська і Потсдамська конференції.

16. Німеччина в 1945–1949 рр.
17. Блокада Берліна в 1948 р.
18. Утворення ФРН і НДР. Розкол Німеччини і Берліна.
19. Людвіг Ергард і “німецьке економічне диво”.
20. Німеччина між стабільністю і кризою. Ера Аденауера.
21. Німеччина (НДР і ФРН) у період “холодної війни”.
22. Історичний поворот 1989 р.
23. Об’єднання Німеччини.
24. Ситуація в нових землях.
25. Причини діалектної строкатості німецької мови.
26. Німецькомовний світ. Швейцарія, Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн.
27. Мовна ситуація в Австрії.
28. Мовна ситуація у Швейцарії.
29. Мовна ситуація в Люксембурзі.
30. Форми буття сучасної німецької мови.
31. Територія ФРН: кордони, адміністративний поділ.
32. Австрія: кордони, адміністративний поділ, населення.
33. Швейцарія: кордони, адміністративний поділ, населення.
34. Державний устрій Швейцарії.
35. Компактне проживання етнічних німців у світі.
36. Населення ФРН.
37. Регіональні відмітні ознаки Німеччини.
38. Інтегровані національні групи.
39. Політика щодо іноземних громадян.
40. Регіональні відмітні ознаки Швейцарії.
41. Державний устрій ФРН.
42. Конституція. Конституційні органи ФРН.
43. Федералізм і самоврядування.
44. Парламентаризм у ФРН.
45. Виборча система.
46. Партії у ФРН.
47. Федеральний уряд і уряди земель.
48. Система правопорядку.
49. Судова система ФРН.
50. Німеччина у світі.
51. Основні риси зовнішньої політики Німеччини.
52. Відносини ФРН із західними державами.
53. Членство ФРН в ЄС, НАТО, ОБСЄ, ООН.

54. Угоди зі східними сусідами.
55. Німецько-українські відносини.
56. Німеччина і країни, що розвиваються.
57. Зовнішня культурна політика.
58. Економіка Німеччини.
59. Основні промислові підприємства ФРН.
60. Ринок праці.
61. Зовнішня економіка.
62. Фінансова і банківська система.
63. Сільське господарство.
64. Транспорт, пошта і зв'язок.
65. Охорона навколишнього середовища.
66. Соціальна політика
67. Соціальне забезпечення.
68. Охорона здоров'я.
69. Німецьке суспільство.
70. Жінка і суспільство в Німеччині.
71. Молодь у Німеччині.
72. Спорт. Дозвілля.
73. Товариства, спілки і громадські ініціативи.
74. Церква і релігійні громади.
75. Засоби масової інформації і громадська думка.
76. Преса. Радіомовлення і телебачення.
77. Шкільна система в Німеччині.
78. Професійна освіта в Німеччині.
79. Система вищої освіти в Німеччині.
80. Наука і наукові дослідження в Німеччині.
81. Культура Німеччини. Культурне розмаїття.
82. Література.
83. Старовинні народні звичаї, повір'я, традиції, легенди, свята і їх відбиття в мові.
84. Національний характер німців.
85. Образотворче мистецтво.
86. Музичне життя.
87. Театр.
88. Кіно.
89. Фестивалі.
90. Мовні реалії в галузі культури.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Історія німецько-українських відносин.
2. Причини і передумови приходу до влади в Німеччині націонал-соціалістів.
3. Німецько-радянські відносини напередодні й на початку Другої світової війни. Пакт Молотова — Ріббентропа.
4. Німецько-німецькі (ФРН — НДР) відносини під час “холодної війни”.
5. Літературна німецька мова й діалекти.
6. Державний лад ФРН.
7. Мовна політика Швейцарської Конфедерації.
8. Освіта і наука в Німеччині.
9. Німеччина після об’єднання: проблеми і перспективи.
10. Сучасна партійно-політична ситуація в Німеччині.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Верещагин Е. М., Костомаров В. Г.* Лингвострановедческая теория слова. — М.: Рус. Яз., 1980.
2. *Верещагин Е. М., Костомаров В. Г.* Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. — М.: Рус. яз., 1983.
3. *Городникова М. Д., Карлин А. Л.* Проверьте свои знания и умения (трудности немецкого речевого общения). — М.: Высш. шк., 1986.
4. *Клюева Т. В.* Die Schweiz, Luxemburg, Liechtenstein. Landeskundliches Lehrwerk. — М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 1999.
5. *Комлев Н. Г.* Компоненты содержательной структуры слова. — М.: Изд-во МГУ, 1969.
6. *Кречмер Г.* Фракції. Партії в парламенті. — К.: Заповіт, 1999.
7. *Лебедев В. Б.* Учитесь говорить кратко и точно: Пособие по немецкому языку. — М.: Высш. шк., 1986.
8. *Мальцева Д. Г.* Страноведение через фразеологизмы. — М.: Высш. шк., 1991.
9. *Муравлева Н. В.* Австрия. Лингвострановедческий словарь. — М.: Метатекст, 1997.
10. *Німеччина у фактах.* — Франкфурт-на-Майні, 1996.
11. *Приветствие и обращение в немецком языке / Г. Улиш, Б. Гюгольд, Л. Уварова, И. Гапонова.* — М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 1998.
12. *Bahrman H., Links Ch.* Chronik der Wende. — Berlin: Ch. Links Verlag, 1999.
13. *Bausinger H.* Typisch deutsch. Wie deutsch sind die Deutschen? — München: Beck, 2000.

14. *Borodulina M. K., Tjupajeva G. S.* Sprechen leicht gemacht. — М.: Высш. шк., 1987.
15. *Geschichte* der Bundesrepublik Deutschland. Bd. I-V. — München: Bayerische Landeszentrale für politische Bildungsarbeit, 1993.
16. *Glaeßner G.-J.* Demokratie und Politik in Deutschland. — Opladen: Leske + Budrich, 1999.
17. *Hansen M., Zuber B.* Zwischen den Kulturen. Strategien und Aktivitäten für landeskundliches Lehren und Lernen. Materialienbuch für den Unterricht. — Berlin; München; Wien; Zürich; New York: Langenscheidt, 1996.
18. *Huntington S. P.* Der Kampf der Kulturen. Die Neugestaltung der Welt-politik im 21. Jahrhundert. — München; Wien: Europaverlag, 1996.
19. *Kudina O.* Die Länder, wo man Deutsch spricht. — Вінниця: Нова книга, 2002.
20. *Kulikow, G. I., Martinewski, W. I.* Landeskundliches Praktikum. — Минск: Вышэйш. шк., 1988.
21. *Leben* und Studieren in Deutschland. Hinweise und Informationen für ausländische Studierende an deutschen Hochschulen. — Bonn: DAAD, 1996.
22. *Maletzke G.* Interkulturelle Kommunikation. Zur Interaktion zwischen Menschen verschiedener Kulturen. — Opladen: Westdeutscher Verlag, 1996.
23. *McCormack R. W. B.* Unter Deutschen. Porträt eines rätselhaften Volkes. — München: Goldmann, 1994.
24. *Panassjuk H. H.-J.* Deutschland: Land und Leute. — Минск: Вышэйш. шк., 1996.
25. *Robel G.* Ukraine, Partner Bayerns. Eine kleine Landeskunde. 1. Auflage. Bayerische Landeszentrale für politische Bildungsarbeit. — München, 1996.
26. *Schlaglichter* der Weltgeschichte. — Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1994.
27. *Schlieben-Lange B.* Soziolinguistik. Eine Einführung. — Stuttgart; Berlin; Köln: Kohlhammer, 1991.
28. *Tannen D.* Das hab' ich nicht gesagt! Kommunikationsprobleme im Alltag. — Hamburg: Kabel, 1992.
29. *Weidenfeld, W., Körte K.-R. (Hrsg.).* Handbuch zur deutschen Einheit. — Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung, 1996.
30. *Zimmer D. E.* Deutsch und anders — die Sprache im Modernisierungsfieber. — Reinbek: Rowohlt, 1998.

Додаткова

Газети, журнали, ксерокопійовані автентичні матеріали, тексти з художніх творів.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (німецька мова)	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Лінгвокраїнознавство” (німецька мова)	5
Самостійна робота студентів.....	9
Форми поточного та підсумкового контролю	9
Вимоги до іспитів і бакалаврських робіт	10
Питання для самоконтролю.....	10
Теми контрольних робіт	13
Список рекомендованої літератури.....	13

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерне верстання

Н. В. Медведєва
І. В. Хронюк
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1500

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП